

Tosama

GLASILO DELAVCEV TOSAME

ŠT. 7 · JULIJ 1993 · LETO XXVIII · Izhaja od oktobra 1965

V preteklosti smo bili usmerjeni na tržišče jugoslovanskih republik, saj je bilo lažje služiti denar na manj zahtevnih tržiščih. Položaj, v katerem smo se znašli, je precej podoben tistemu, v katerem so bili Japonska,

KAKOVOST PRI NAS IN PO SVETU

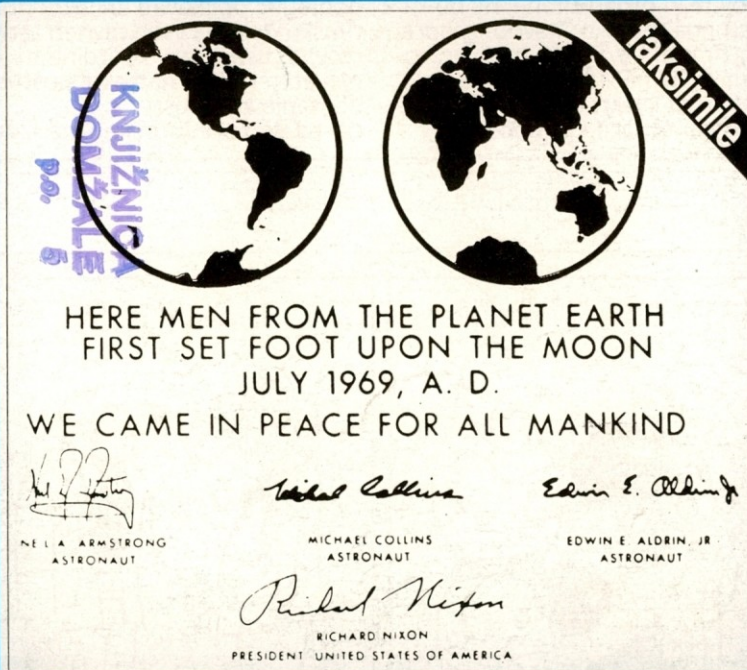
Koreja in Tajvan pred 40 leti. Kakovost storitev in izdelkov je bila na tako nizki ravni, da z njimi niso mogli konkurirati na nobenem od razvitih svetovnih trgov.

Japonci so s sistematičnim pristopom študije psihe svojih ciljnih kupcev, z intenzivnim izobraževanjem ljudi, s kopiranjem že znane tehnologije, z izboljševanjem že znanega, prehiteli zahodni svet in z velikim uspehom prodrli s svojimi izdelki v ta svet. Kako si lahko razlagamo tak uspeh? Verjetno ravno v njihovem timskem delu, prenosu znanja in visokosposobnih vodilnih kadrih; japonski moto pa je: **"Dati tržišču tisto, kar potrebuje in si želi, pri tem pa doseči čimvečjo učinkovitost za podjetje."**

In kako je pri nas?

Lako rečemo, da se kakovosti vse preveč posvečamo le v fazi izdelave izdelka, torej v proizvodnji, kjer zaradi iztrošenosti strojev, nepravilnih preventivnih posegov, le-ti niso več sposobni držati kvaliteto v nekih tolerančnih poljih.

NI DOVOLJ HOTETI, POTREBNO JE ZNATI, NI DOVOLJ ZNATI, POTREBNO JE NAREDITI!

Tukaj ljudje s planeta Zemlja stopajo prvič na Luno julij v letu Gospodovem 1969. Prispeli smo v miru za vse človeštvo.

VELIKA AVANTURA

Pred 24 leti so trije astroonavti s pristankom na Luni dosegli cilj zastavljen s ciljnim projektom, ki ga je leta 1961 objavil ameriški predsednik J.F. Kennedy z besedami: ...mislim, da naša nacija lahko pred koncem tega desetletja pošlje človeka na Luno tako, da se le ta živ in zdrav vrne na Zemljo...

V tej veliki avanturi vesoljske tekme je bilo treba rešiti v kratkem času vrsto organizacijskih, tehnoloških in drugih problemov (pri pri čemer so bila politisnjena merila kakovosti na bistveno višjo raven kot so bila dotlej) in to z enim samim namenom - doseči zastavljen cilj.

V danih okoliščinah se zdi, da je za nas tržišče s kakimi 10 milijoni potencialnih kupcev nekako tako daleč, kol je bila pred 3 desetletji za Američane oddaljena "osvojitev" Lune. Ob taki (mogoče ne povsem smiselni) primerjavi se zalo lahko zastavi vprašanje:

ali je TOSAMA sama sebi sposobna zastaviti ciljno nalogo (osvojitev omenjeno velikega tržišča) in ga z interdisciplinarnim pristopom doseči. Kakovost dela bi pri tem postala razumljivi stranski produkt v sklopu take ciljne usmeritve. Sicer se lahko zgodi, da se razpršeno postavljeni programi spremenijo vsak v svoj torzo.

PREHOD IZ KONTROLE V ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Kakovost izdelka je skladnost z zahtevami, ki jih postavlja kupec. Kakovost je torej izpolnitev kupčevih pričakovanj. Ob besedi kakovost ne smemo misliti samo na končni izdelek. Brez predhodno kakovostno opravljenih priprav, ki morajo biti strokovne in organizirane, ne bo kakovostnega izdelka. Ravno vnaprej organizirano, s kvalitetnimi in pravočasnimi informacijami podprto delo, bo dalo tudi kvaliteten rezultat, ki se bo na trgu odrazil kot dobiček.

ranim delom služb. Najprej pa mora vodstvo podjetja postaviti politiko kakovosti podjetja tj. kakšne rezultate hočemo doseči na področju kakovosti in s kakšno strategijo.

S svojim zgledom in delovanjem mora vodstvo upoštevati kakovost v celotno podjetje, oblikovati in vzpodbujati timsko delo na vseh ravneh ter načrtovati, usmerjati, koordinirati, ocenjevati ter preverjati aktivnosti za izboljšanje kakovosti.

Če pa se osredotočimo na izdelek,

– obvladovanje kakovosti vhodnih materialov

– obvladovanje kakovosti izdelave

– obvladovanje kakovosti skladiščenja in distribucije

Marketing bo s posredovanjem kvalitetnih informacij s trga t.j., informacije o tržno zanimivih izdelkih prenesel v razvoj, le-ta bo pripravil razvoj izdelka z vso potrebno dokumentacijo.

Že v fazi razvoja je treba proučiti vse lastnosti materialov, definirati tehnološke postopke, kritične točke v proizvodnji, način preverjanja parametrov v posameznih fazah. V fazi razvoja je torej treba predvideti že vse kontrolne točke in postopke na kritičnih mestih proizvodnje, kakor tudi končno kontrolo in preizkušanje izdelka. Vsi postopki morajo biti dokumentirani v primerni obliki kot tehnološko tehnična in kontrolna dokumentacija.

Za izvedbo nalog so potrebni ustrezni strokovni kadri, izbrati je treba kvalitetne in zanesljive dobavitelje vhodnih surovin, pri čemer se je treba posluževati primerne in vnaprej predvidene metodologije izbire dobaviteljev.

Proizvodni proces bodo zadovoljivo vodili le ustrezno šolani in podučeni delavci na ustrezno vzdrževalnih strojih. Kontrolo parametrov lahko izvajamo le s točnimi in preverjenimi instrumenti, za kar morajo skrbeti določeni ljudje iz tega kroga kakovosti. Vse pojave izven predpisanega postopka je treba spremljati-beležiti, analizirati in ustrezno ukrepati t.j. odpravljati napake.

Opustiti je treba pristop:
KAKO POISKATI KRIVCA ALI SE REŠITI PROBLEMA?

in ga zamenjati s
KAKO REŠITI PROBLEM?

Le na ta način bomo preprečili, da bo še naprej veljal že dolgo časa znani izrek (MURPHY)

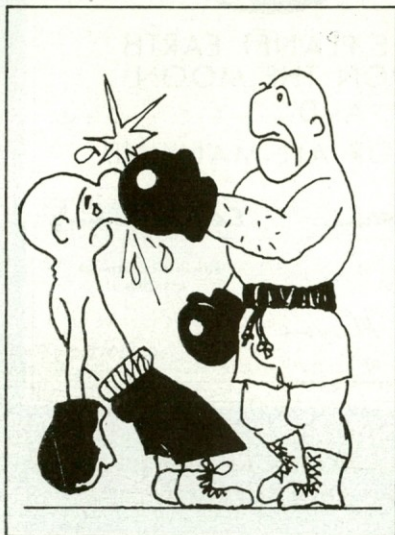
"Če gre nekaj lahko narobe, bo narobe tudi šlo!"

in bo obveljalo:

Vse uspeva, kar ne more iti več narobe!"

A. V.

REŠEVANJE PROBLEMA

TEST IZ PSIHOLOGIJE O REŠVANJU NASTALEGA PROBLEMA

VPRASANJE: Kateri način reševanja obstoječega problema bi psihologi označili za pravi?

Rešitev lahko najdete na zadnji strani.

Da pa bo to delo teklo po vnaprej dogovorjenem in organiziranem sistemu, je potrebno točno opredeliti posamezne naloge in odgovornosti vseh in vsakega posameznika v delovnem procesu, kar se zapiše v tako imenovanem Poslovniku kakovosti, ki se bo oblikoval v sklopu projekta uvažanja ISO standardov.

Na ta način naj bi tudi prešli od klasične tehnične kontrole, ki je sortiranje izdelkov na osnovi meritev končnega izdelka na dobre in slabe, k celovitemu obvladovanju kakovosti. Kakovost izdelka naj ne bo le zgolj slučaj, ampak naj bo vnaprej planirana in vgrajena v izdelek, naj bo stalna in garantirana s strani proizvajalca. To pa se lahko doseže le z organizi-

lahko rečemo, da so glavne naloge obvladovanja kakovosti:

– razvoj izdelka

CELOVITO OBVLADANJE KAKOVOSTI – STANDARDI ISO 9000

V TOSAMI smo v začetku letošnjega leta sprejeli program vzpostavljanja in vzdrževanja sistema kakovosti po standardih ISO (mednarodna organizacija za standardizacijo) skupine 9000.

Kaj to pomeni za TOSAMO je najbolj nazorna primerjava z nalogami uvažanja DPP (dobre proizvodne prak-

se). V obeh primerih gre za vzpostavljanje in vzdrževanje ustreznega sistema kakovosti, razlika je samo v celovitosti sistema kakovosti po ISO standardih.

V TOSAMI smo pričeli z izvajanjem nalog DPP v letu 1988 z imenovanjem tima in sprejemom prvih programov dela. V letu 1989, je bil sprejet Pravil-

nik DPP in Navodila za izvajanje DPP v novi proizvodni hali. Podlaga za DPP so predpisi in priporočila o pogojih v proizvodnji in prometu s pomožnimi zdravilnimi sredstvi (v primeru TOSAME sanitetni in higienski izdelki). Pravilnik in ostali dokumenti urejajo procese v razvoju, nabavi, skladiščenju, proizvodnji, kontroli, vzdrževanju in prodaji s ciljem, da se zagotovi ustrezna kakovost izdelkov. Sistem DPP je podvržen notranjemu nadzoru, zunanjemu nadzoru pooblaščenih organov in poslovnih partnerjev – kupcev.

DPP za pomožna zdravilna sredstva je primer uvajanja ustreznih predpisov o kakovosti na določeno področje. Tudi druge proizvodnje in dejavnosti ter posamezne države so uvajale v preteklem obdobju različne standarde, različne sisteme kakovosti, predpise in podobno, z različno intenzivnostjo, vendar z istimi cilji. Zaradi politike Evropske skupnosti o vzpostavitvi in zaključevanju skupnega trga po letu 1992, zaradi vse ostrejših konkurence na svetovnem trgu, se je vedno bolj uveljavljala potreba po medsebojnem priznavanju poročil o preizkusih in certifikatov (pismenih potrdil, spričeval) o kakovosti in kakovosti sistema (n.pr. proizvajalca). Evropska skupnost je predpisala, da ima ustrezen sistem kakovosti proizvajalec, ki vzpostavi in vzdržuje sistem kakovosti po standardih ISO 9000.

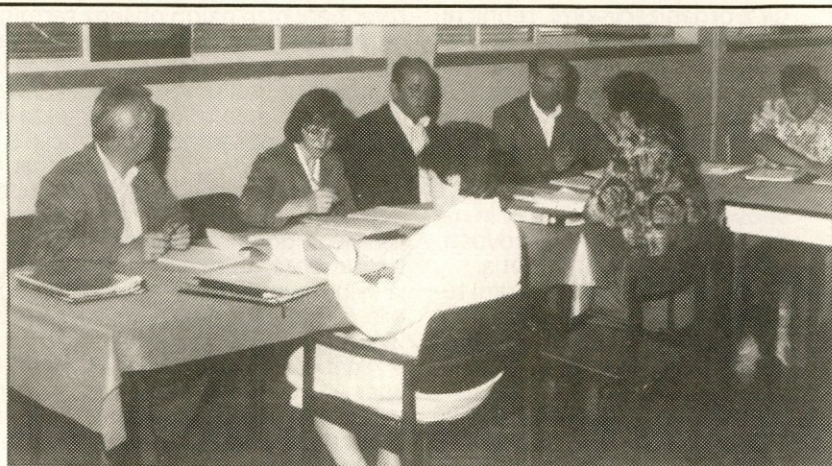
Potrditev, da ima ustrezen sistem kakovosti pridobi podjetje s potrdilom o ustreznosti (certifikat) od pooblaščenice organizacije. S predpisanim občasnim notranjim in zunanjim nadzorom je zagotovljena kontrola o ustreznosti vzdrževanja sistema kakovosti.

Standardi ISO 9000 so sicer neobvezni, postanejo pa obvezni, čim jih določena tržišča oziroma kupci zahtevajo kot pogoj za poslovno sodelovanje. Uveljavljanje teh standardov je torej

pomembno tudi zato, ker se s tem tako oblastem, kakor tudi tržnim udeležencem, daje osnovno orodje za izločanje neustreznih proizvajalcev, preizkusnih laboratorijev in organov za certificiranje proizvodov in sistemov kakovosti.

Zaradi prikaza pomembnosti pridobitve certifikata kakovosti za podjetje, navedimo koristi uspešnega sistema kakovosti, ki so rezultat večletnih izkušenj v razvitih državah:

- a) notranja uporabnost certificiranega sistema kakovosti:
- določitev prave kakovosti proizvodov in storitev,
 - optimiranje izpolnjevanja za-

Na seji skupine za pridobitev certifikatov kakovosti ISO 9001 tričlanska skupina; vodi jo Janez Kralj dipl.oec.; ki je začela z delom marca letos. Skupina dela po zastavljenem terminskem planu v delovni sestavi, ki jo poleg stalnih članov skupine sestavljajo še predstavniki posameznih specifičnih področij, ki so na posamezni seji v obravnavi.

V projektu za pridobitev certifikata pogodbeno sodeluje svetovalna organizacija Produktivnost iz Ljubljane, ki kot specialist svetuje pri izdelavi projektna dokumentacije za ISO 9001.

Pridobitev certifikata kakovosti ni enostavno in tudi hitro ne, saj je po izkušnjah potrebno približno poldrugo leto za izdelavo celotne dokumentacije na podlagi katere lahko zaprosi za pridobitev spričevala o tem, da je organizacija celovito uredila problematiko kakovosti poslovanja.

htev za kakovost proizvodov in storitev,

- zmanjšanje stroškov, ki jih povzroča "prenizka" ali "previsoka" kakovost,
- zgodnje ugotavljanje napak in njihovo odpravljanje,
- znižanje celotnih stroškov kakovosti
- zviševanje produktivnosti v vseh fazah nastajanja in uporabe proizvoda,
- motiviranje in večanje zavzetosti zaposlenih na vseh ravneh.

b) Zunanja uporabnost certificiranega sistema kakovosti:

- večanje zaupanja poslovnih strank do podjetja, ker ima certifikat,
- neodvisnost potrdila o sposobnosti podjetja, da zagotavlja kakovost,
- povečanje konkurenčnosti podjetja,
- zmanjšanje števila presoj s strani uradov in nabavnih oddelkov kupcev,
- potrditev, da podjetje razpola-

ga z organizacijskimi, tehničnimi in kadrovskimi zmožnostmi, da hitro in uspešno izvaja korektivne ukrepe na sistemu kakovosti in tako zagotavlja stalno raven kakovosti proizvodov,

- zmanjšanje vhodne in izhodne kontrole zaradi zagotovitve sposobnosti dobaviteljev in natančno dogovorjene kakovosti,
- povečanje ugleda podjetja,
- priznanje certifikata s strani tujih institucij za certificiranje, uradov in nabavnih oddelkov kupcev.

c) Poleg tega je certifikat uporaben ker potrjuje:

- da je podjetje sposobno izpolnjevati zahteve evropskega tržišča,
- da je podjetje sposobno zagotavljati kakovost pri stalnem povečanju mednarodnih zahtev in konkurenčnosti.

Program pridobitve certifikata kakovosti v TOSAMI predvideva obdobje 1,5 leta za ureditev podjetja skladno z zahtevami ISO 9000.

Izvedbeni plan nalog obsega terminski plan aktivnosti, kratek opis posameznih aktivnosti (po številu 39), predvideno dokumentacijo sistema, ožjo skupino za izvedbo projekta in skupine za posamezna področja. Dosedaj so izdelani osnutki organizacijskih predpisov za področja prodaje, razvoja, nabave, proizvodnje, tehnične dokumentacije.

Dokumentacijo za navedena področja se obravnava in dodeluje, da bi dobila dokončno obliko in se potem uvedla v praksi.

V začetku članka omenjena primerljivost DPP in sistema kakovosti po ISO 9000 nam je v TOSAMI pri razlaganju pomena enega ali drugega sistema povzročala določene težave v smislu odnosov med sistemoma, potrebnosti obeh itd. Razvoj standardizacije v zadnjem času kaže, da mednarodna standardizacija (ISO) dejansko vse bolj postaja univerzalna. Tako je teku postopek vključevanja DPP za pomožna zdravilna sredstva v standard ISO, kar tudi pri nas odpravlja problem dvojnosti pri vodenju kakovosti.

J. K.

KAKOVOST

ali *PROBLEMATIKA VATE V TRAKU*
ZA FRANCOŠKEGA KUPCA
"COTON LEM"

Francoški kupec "COTON LEM" je bil prvotno zainteresiran, da mu pri nas izdelujemo jasmín blazinice. Ogledal si je proizvodnjo le teh in bil s pogoji v katerih se izdelujejo kakor tudi z izdelkom zelo zadovoljen. Izrazil je željo po večjih količinah (cca 120.000 pkt. mesečno) izdelave blazinic, katere bi pakirali v njegove vrečke. Nekaj dni po njegovem obisku smo v proizvodni sektor dobili obvestilo KS, da se omenjeni kupec zanima tudi za dobavo vate v traku. Postavljal je zelo ozko omejeno odstopanje v teži in tudi za 4 g težji tekoči meter traku.

Iz PS so bila dana resna in utemeljena opozorila, da je izdelava vate v takih območjih zaradi zastarelosti strojev in tehnologije nemogoča. Dogovor med kupcem in KS je nato tekel v smeri večjega odstopanja in je kupec pristal na odstopanje od 53 g - 56 g/tm. Tudi na tako odstopanje smo imeli v PS še vedno pomisleke in jih tudi posredovali naprej na ustrezne službe. Iz izkušenj smo opozarjali, da imamo težave glede enakomerne teže tudi v lastni predelavi traku za izdelavo blazinic. Vendar, ker nam je problem poznan je izdelovalka blazinic pri svojem delu skraj-

no previdna in večino tistih mest, katera so pretežka ali prelahka odstrani. Ta material pošlje potem z odrezki vred v predelavo. Opozarjali smo tudi na možnost, da naročnik odkrije napake pri sami vati v traku in vsled tega odpove tudi naročilo končnega izdelka to je jasmín blazinic.

Odločitev je bila, da gremo v to delo z določenim rizikom. Izdelan in poslan je bil vzorec v njegovi željeni teži, katerega je tudi potrdil. Vsi naslednji koluti so bili izdelani v okviru predpisov in normativov. Izvajala se je procesna kontrola kot tudi izhodna kontrola. Ker je teže posameznega koluta možno meriti le na začetku in koncu koluta se je tako tudi izvajala kontrola.

Vodena je bila knjiga v katero je delavka vpisovala vse teže posameznega koluta, kakor tudi podatek kam je bil preusmerjen kolut v mejah našega normativa (za domačo predelavo, ali pa se je kolut razdal kot neuporaben).

In sedaj se postavlja vprašanje, kdo je odgovoren za reklamacijo oziroma nastali problem?

- delavci v oddelku so izvajali delo in kontrolirali izdelek - vato v traku v okviru predpisanega tehnološkega postopka in predpisane procesne kontrole,

- svitki kot vhodni material za izdelavo vate v traku so bili izdelani po predpisanem tehnološkem postopku v okviru dogovorjenih mešanic (izdelavo svitkov za vato v traku smo morali občasno ustaviti zaradi pomanjkanja ustreznih iz-

Če ste prezrli prvo objavo

MESEC INVENTIVNE DEJAVNOSTI

V skladu s Pravilnikom o vzpodbujanju in usmerjanju ustvarjalnosti pri delu, se za mesec inventivne dejavnosti določi mesec september (od 01.09. do 30.09.1993).

Za tematiko v mesecu inventivne dejavnosti se določi:

NOV IZDELEK,

**KI GA JE MOGOČE IZDELATI
MNOŽIČNO IN JE MULTITRŽNO
NARAVNAN.**

Vsi predlogi, ki bodo prispeli v razpisanem času in se bodo nanašali na razpisano temo, bodo obravnavani v skladu z navedenim členom pravilnika, pri čemer bodo nagrajeni najmanj v rangi koristnega predloga.

českov v sklasišču surovin),
- izhodna kontrola je spremljala izdelavo vate v traku z merjenjem teže po dolžini svitka - rezultat posamično nihanje teže izven tolerančnih mej (na ta odstopanja smo opozorili KS pred sklenitvijo posla, saj so bile prvotne zahteve kupca v takih tolerančnih mejah, ki jih na obstoječi tehnološki opremi nikakor ne moremo doseči).

Naš cilj je izdelovati kakovostne izdelke, ki bodo zadovoljevali zahteve kupca. Zato je potrebno zahteve kupca poznati, jih definirati, ravno tako pa poznati sposobnost obstoječe tehnološke opreme in jo ob sklepanju poslov tudi upoštevati. Obstoječa tehnološka oprema za izdelavo svitkov in vate v traku je stara 25 let in več. Izdelki, izdelani na tej opremi ne morejo več zadovoljevati kakovostnih zahtev, ki jih postavlja pred nas današnji čas in prihodnost. To je lepo razvidno iz opisanega primera, ravno tako pa tudi zahteva po kakovostni trak vati, ki jo potrebujemo za izdelavo Virtamp vložkov na novem, visoko produktivnem stroju ter ostali izdelki iz vate.

Zelo pomembno je poznavanje in upoštevanje zahtev trga pri postavljanju strateških ciljev, ki se planirajo v okviru gospodarskega načrta.

Zato je naša prvenstvena naloga doseganje ciljev, postavljenih z gospodarskim načrtom, kar je garant za pridobitev ustreznega dohodka in s tem povezanega vlaganja v novejšo, sodobnejšo tehnologijo.

V.S. in M.Z.

SINDIKALNA PRODAJA

Gospodarska komisija pri sindikatu se ukvarja z organizacijo oziroma omogočanjem prodaje s tekstilnimi in prehrabeni izdelki.

Če pregledamo obdobje od lanskega septembra do konca meseca junija 1993 je bilo organiziranih:

- 16 prodaj s tekstilnimi izdelki
- 3 prodaje piščancev
- 2 prodaji mesnin
- 1 prodaja rib, sladkorja in sirupa
- 3 prodaje praška in mehčalca
- prodaja jabolk za ozimnico.

V mesecu oktobru sta bila organizirana tudi dva izleta in sicer:

- 3-dnevni izlet na Češko
 - 1-dnevni izlet po Vinski cesti.
- Pri organizaciji prodaj se trudimo, da izberemo ponudnika z najbolj ugodnimi prodajnimi cenami in plačilnimi pogoji.

Ponavadi nam to uspe, vedno pa tudi ne.

Pri prodajah tekstila je plačilo navadno na dva do tri mesečne obroke, pri ostalih prodajah pa včasih tudi v enkratnem znesku, predvsem zato, ker se v času dogovarjanja in zbiranja naročil cene povišajo.

Vse prodaje tekstilnih izdelkov se opravljajo v delavskem domu na Viru od 13.-15. ure. Za uporabo prostora nam zaračunavajo 4.000 SIT. Nekaj časa je te stroške plačeval sindikat sam, od novega leta dalje pa te stroške poravnava prodajalci.

Veliko ponudnikov se na podlagi te informacije ne dogovori za prodajo, saj znesek predstavlja v povprečju 3-5 % narejenega prometa.

Če primerjamo udeležbo na prodajah z lanskim oziroma predlanskim letom ugotovljamo, da je kupna moč padla skoraj za polovico.

V povprečju se prodaj v delavskem domu udeleži od 50-60 delavcev, ni pa rečeno, da tudi vsi kaj kupijo.

Za prodajalca in naše delavce bi bilo ugodnejše, če bi se te prodaje opravljale v podjetju, vendar to ni možno.

Na koncu naj pohvalim nekatere sodelavce iz skladišča surovin in pomožnega materiala, ki mi vedno prikočijo na pomoč pri prevzemu in razdeljevanju prehrabeni izdelkov.

N. K.

DOBER DAN, KAPITAL

Pod naslovom Dober dan, Kapital bomo obravnavali kapital in kapitalistične odnose drugače, kot smo bili doslej navajeni in kot so nas o kapitalu učili in informirali. Kapitalizem pa je sedaj pred našimi vrati, zato je prav, da ga spoznamo tudi z druge strani. Ker uvažanje kapitalističnih odnosov v našo družbo pomeni veliko spremembo v načinu življenja in mišljenja, je treba, da najprej spoznamo, kje so spremembe.

Človek je vedno pred dilemo, kako potrošiti denar, ki ga zasluži. Večina ga nekaj potroši takoj nekaj denarja pa nameni za varčevanje, ker ima namen kupiti predmet večje vrednosti, ali pa za vsak slučaj, kar pomeni za socialno varnost. Običajno za višek denarja kupimo nemške marke in ker ne zaupamo bankam, jih skrivamo doma, kjer so lahek plen za tatove. Tako je bilo, če malce karikiramo, gospodarjenje z denarjem doslej.

V zdajšnjih časih pa ne smemo razmišljati samo o tem, kako bi denar potrošili, ampak tudi in predvsem o tem, kako bi denar naložili, da bi nam prinesel nov denar. Tolar naložen v banki nam prinaša obresti, investiran v podjetje nam prinaša profit in podobno. Ozreti se moramo okoli sebe in stvari, zemljo, denar in znanje gledati kot potencialne objekte, ki nam lahko prinašajo nov denar. Oživiti moramo tako imenovani mrtvi kapital. To pomeni, da moramo marke prenesti v banko; namesto okrasnega grmičevja in travice okoli hiše pridelujemo sadje in zelenjavo; sobo, ki je ne rabimo, dajmo v najem, če znamo šivati, poiščimo še nekoga z nekaj

denarja in ustanovimo modno šivalnico. Vse skupaj pa ne gre brez odpovedovanja in tveganja, kajti banka lahko propade, vrt nam uniči toča, obleke ne gredo v denar, okolica hiše ni več lepa. Pojavlja se torej riziko. Ker nekaj "riskiramo", zato tudi profitiramo.

Pri večjih naložbah pa je riziko za posameznika prevelik, ker bi v primeru, če podjetje, kamor je vložil denar, propade, propadel tudi podjetnik osebno. Ostal bi brez vsega premoženja, prišel bi na beraško palico, kot so rekli včasih. Ker so vložena sredstva osebna lastnina posameznika, je razumljivo, da posameznik temeljito premišlja, kam bi svoj denar naložil in ga s tem spremenil v kapital. Zato, da bi riziko zmanjšal na ustno velikost, je potrebno, da za ustanovitev podjetja pridobi več družbenikov. Izguba premoženja (riziko) je zdaj tolikokrat manjša, kolikor je družbenikov. Iz povedanega sledi, da so kapitalistični odnosi mogoči le v primeru, če se pojavlja znani lastnik kapitala, kajti le pravi lastnik je sposoben prevzemati odgovornosti, ki izhajajo iz ustanovitvenih pogodb. Ker je pri lastniku kapitala interes za pravilne

gospodarne odločitve zelo močan, je razumljivo, da je tako zgrajeno gospodarstvo uspešnejše od gospodarstev, kjer prevladuje državna ali družbena lastnina.

Zato tudi v Sloveniji poteka proces privatizacije, ker se predvideva, da bo privatizacija povzročila nov vzpon slovenskega gospodarstva.

Ker se bo TOSAMA preoblikovala v delniško družbo, nas zanima predvsem ta oblika združevanja kapitala več družbenikov.

Delniška družba je torej kapitalna družba, ki ima osnovni kapital (osnovno glavnico) razdeljen na določeno število enakih deležev. Tem enakim deležem in dokazilnim listinam pravimo delnica ali akcija, lastnikom teh listin (deležev) pa delničarji ali akcionerji. Delniška družba odgovarja upnikom za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem, delničarji pa za obveznosti družbe ne odgovarjajo. Delničarji pa seveda lahko izgubijo del tistega denarja, ki so ga vložili v nakup delnic.

Z delniško družbo upravljajo naslednji organi: uprava, (direktorji) nadzorni svet in skupščina delničarjev (po predlogu zakona o gospodarskih družbah). Dobiček se med delničarje deli v obliki dividend, izguba pa se krije iz rezervnega sklada, ali pa se zmanjša vrednost osnovnega kapitala (vrednost delnice pade). Prednost združevanja kapitala na podlagi delnic je v tem, da so posamezne vloge majhne in zato dostopne vsem slojem prebivalstva. Istočasno pa je prednost tudi ta, da je riziko za posameznika majhen. Delnice kupujemo praviloma le od solidnih družb, ker pričakujemo večji donos novega denarja, kot pa če bi imeli denar v banki in dobili obresti.

Več o delnicah pa prihodnjič.

J. L.

KRONIKA

DS je na svoji junijski seji obravnaval in predal v javno razpravo spremembe organizacijskega predpisa o zmanjševanju stimulativnega dela OD.

Za mesec julij se na podlagi predloga strokovnih služb in sklepa DS uvede čakanje na delo za do 100 zaposlenih dnevno. Omenjeni ukrep naj bi pripomogel k zmanjševanju zalog gotovih izdelkov.

POZDRAVLJENI!

NAJPREJ ČESTITKA ZA 70 LET FIRME,
POTEM VPRAŠANJE: KAKO KAJ
STOJITE S SVOJIMI ZALOGAMI?

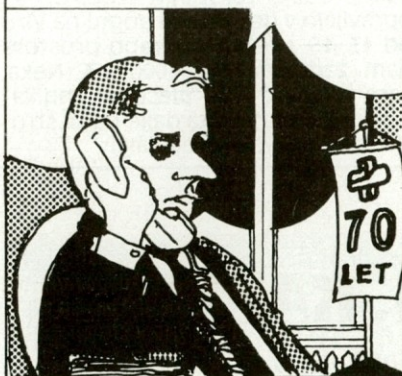

Povečali smo tudi cene našim izdelkom in storitvam in sicer v povprečju za 15 % z veljavnostjo od 28. 06. 1993 dalje.

Komisija za delovna razmerja in družbeni standard je sprejela v redno delovno razmerje g. Korač Predraga dipl.oec. na delovno mesto komercialni predstavnik za Zagreb in okolice.

V juniju so bile tudi tri disciplinske obravnave zoper naše delavce, izrečeni pa so bili ukrepi prenehanje delovnega razmerja pogojno za pet mesecev, prenehanje delovnega razmerja pogojno za tri mesece ter javni opomin.

HVALA ZA ČESTITKO.
V ZVEZI Z ZALOGAMI JE PA TAKOLE;
ŠE NAJVEČ JIH IMAMO PRI LJUDEH.
TA MESEC PO SKLEPU DELAVSKEGA
SVETA ZNAŠAJO KAR 100 DELAVCEV.

Strokovni kolegij je na svojih sejah v maju obravnaval aktualno proizvodno, prodajno in finančno problematiko ter predlagal maksimalno angažiranje na področju zmanjševanja stroškov.

DELOVNI IN OSEBNI JUBILEJI V MESECU JUNIJU

V mesecu juniju je delovni jubilej 20 letnico deloven dobe izpolnil naš sodelavec Franc ARNUŠ.

Čestitamo!

V preteklem mesecu so praznovali okrogle življenske jubileje naslednji sodelavci:

dvajsetletnico

KLAVDIJA HANČIČ, ANKA NOVAK,

tridesetletnico

MARTA ANTONIN, ROK GROŠELJ, ANTONIJA KUŠAR, IGOR NOVAK, JANEZ REMS, SONJA URANKAR,

štiridesetletnico

OTON KRIŽMAN, STANISLAVA ŠKRJANC, METODA ZAJC.

Ob tej priliki vsem želimo še mnogo zdravih in uspešnih let.

Letni čas - Obdobje rekreativnih dejavnost na prostem

Rekreacija in sonce

Pri športih na prostem, zlasti pa na vodi in v hribih je treba računati na ustrezno zaščito pred premočnimi dozami sončnih žarkov.

Tanjšanje ozonske plasti v ozračju povzroča povečanje ultravijoličnih žarkov, ki so zdravju škodljivi.

O sončenju, kot obliki nevarnosti, je razpravljal 5. julija tudi svet za zdravje in ob tem je bilo podano tudi nekaj splošnih navodil v zvezi z izpostavljanjem poletnim sončnim žarkom.

Ljudje naj bi se sončili v zgodnjih jutranjih in poznih popoldanskih urah, nikakor pa ne med 11. in 16. uro. Za zaščito je potrebno uporabljati vodoodporne zaščitne kreme s filtrom za UV-A in UV-B žarke. To velja tako za sončenje na direktnem soncu kot tudi za tisto v senci ali ob oblačnem vremenu.

Za zavarovanje oči zdravniki svetujejo obvezno sončna očala s filtri za omenjene nevarne žarke.

Nekatere države, kjer je prisotnost ultravijoličnih žarkov največja so sprejele tudi predpis o obvezni nošnji pokrival v času sončenja.

Navedene ugotovitve naj bi ljudje upoštevali in to tako tisti, ki zgolj "rjavijo" na soncu kot tudi tisti, ki se ukvarjajo s kako poletno rekreativno dejavnostjo.

Za te druge je stvar še nekoliko bolj komplicirana, ker tisti, ki se le "pražijo" na soncu se enostavno "umaknejo s sonca", med tem ko pri rekreativni dejavnosti to ni tako enostavno. Zato je pri rekreativnem udejstvovanju pomembno postopno utrjevanje polti z uporabo ustreznih zaščitnih mazalnih sredstev, pri čemer je v začetku vsekakor potrebno uporabljati kreme z višjim zaščitnim faktorjem in seveda po potrebi poskrbeti za ustrezno zakrivanje telesa s primernimi oblačili.

Sončna očala so postala praktično sestavni del športne opreme za gibanje na prostem. Na tržišču se je pojavila cela vrsta športnih očal, ki se vse bolj oblikujejo tako, da maksimalno zapirajo pot sončnim žarkom do oči.

Pri nakupu je iz varnostnih razlogov treba ugotoviti ali imajo očala potrebni UV filter, to ugotovimo običajno iz nalepke na steklu, kjer je dan podatek o zaščiti pred nevarnimi žarki.

F. V.

KOLENDAR MNOŽIČNO REKREATIVNIH PRIREDITEV OD 15.07. - 15.08.1993

KDAJ	KAJ	KJE	RELACIJADISCIPLINA	ORGANIZATOR
15-18.7.	Hoja	N. Gorica	Kekec-Triglav	PD Nova Gorica
18.7.	Hoja	Kamnik	Dom Kam. planincev	PD Kamnik
24.7.	Tek	Bohinj	12 km	Org.odbor Bohinj
01.8.	Plavanje	Bled	Brazde vzdrž. 2 km in 1 km	Org.odbor
15.8.	Hoja	Sviščaki	25. poletni poh. na Snežnik	PD Snežnik

KEGLJAŠKA TEKSTILIADA '93

V mesecu marcu se je sestal stalni republiški odbor za organizacijo tekstiliade v keglanju. Po dogovoru organizira finale vsako leto druga regija in tako je prišla za letošnje finale na vrsto regija Ljubljana okolica, v kateri nastopa tudi TOSAMA.

S tem, da je regija Ljubljana okolica močno okrnjena, je izvedbo XXVI tekstiliade prevzela TOSAMA.

Tosama je bila letos organizator državnega srečanja kegljačev iz tekstilne industrije imenovanega Tekstiliada '93. To je bila že 26. kegljaška tekstiliada, udeležilo pa se je je 8 tekmovalnih ekip.

Tekmovanje je potekalo 28., 29. in 30. maja na kegljišču Planinka v Kamniku. Nastopilo je 8 najboljših ekip tekstilne industrije iz vse Slovenije, 12 posameznikov in 16 posameznikov.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

Posameznice 100 lučaje:

1. Tkalcic Ljuba, Svila Maribor	399 lesov
2. Jerala Joži, Tekstilindus Kranj	390 lesov
3. Ignjatovič Silva, TT Tabor MB	389 lesov
- Najboljša Tosamovka je bila Štrukelj Minka in sicer 11. s 368 podrtimi keglji.

Posamezniki 200 lučaje:

1. Zorman Slavko, Tekstil Vižmarje	867 lesov
2. Podkrajšek Stane, Juteks Žalec	857 lesov
3. Dremelj Tone, Centromerkur LJ	848 lesov
- Najboljši Tosamovec je bil Stare Janez in sicer 11. s 820 podrtimi keglji.

Pari ženske:

1. Lampreht-Butalen, Konus Slovenske Konjice	742 lesov
2. Resnik-Jakša, Centromerkur LJ	734 lesov
3. Kunstelj-Hafner, Tosama	726 lesov
4. Kerč-Štrukelj, Tosama	721 lesov

Pari moški:

1. Novak-Dremelj, Centromerkur Ljubljana	1688 lesov
2. Podkrajšek-Jakopovič, Juteks Žalec	1655 lesov
3. Štradrner-Sedivy, MTT Melje Maribor	1638 lesov
- Najboljši Tosamovski par je bil Limoni J.-Kerč M. in sicer 7. s 1606 podrtimi keglji.

Pari mešano:

1. Grobišča-Zorman, Tekstil Vižmarje	1237 lesov
2. Tkolčič-Hodnik, Svila MB	1210 lesov
3. Lampreht-Cander, Konus Slovenske Konjice	1202 lesov
- Najboljši Tosamovski mešani par je bil Štrukelj M.-Limoni J. s 1185 podrtimi keglji.

Ekipno 4 x 100 lučaje - ženske:

1. Tosama	1447 lesov
2. MTT Melje Maribor	1405 lesov
3. Konus Slovenske Konjice	1401 lesov

Ekipno 6 x 200 lučaje - moški:

1. Centromerkur Ljubljana	4790 lesov
2. IBI Kranj	4689 lesov
3. Juteks Žalec	4654 lesov
4. Tosama	4648 lesov

Borbene igre:

1. Juteks Žalec	543 lesov

2. IBI Kranj	535 lesov
3. Tosama	503 lesov

Skupna uvrstitev:

1. Centromerkur Ljubljana	309 točk
2. Tosama	278 točk
3. Konus Slovenske Konjice	252 točk
	S.K.

Foto reportaža s tekstiliade '93

Če se slovenska kegljaška tekstiliada, že ne more meriti s teniškim Wimbledonom po športni plati, pa ga s številom medalj in odlikovanj gotovo prekaša.

Za zaključek so slovenski "tekstilni" kegljači pri Repovžu še "eno kegljaško rekli".

Na letošnjem tekmovanju v posamičnih tekmah Tosamovski tekmovalci niso stali na zmagovalnih stopničkih (beri: niso prejeli pokala) uspešni pa so bili v ekipnih tekmovanjih, saj so prejeli pokale za žensko ekipno zmago, za skupno drugo mesto med ekipami, dobili pa so tudi dva mala pokala za tretji mesti pri ženskih parih, ter borbenih metih.

Osnove v mesecu juliju

Nagrade mentorjem in inštruktorjem

4.870,00 SIT/176 ur

Delo v deljenem delov- nem času s

- prekinitvijo nad 2 uri
8.117,00 SIT/176 ur

Dnevnice za službena potovanja v državi

- cela dnevnic 3.246,60 SIT
- polovična dnevnic 1.655,80 SIT
- znižana dnevnic 1.201,30 SIT

Kilometrini z osebnimi vozili

18,80 SIT/km

Stroški za prevoz na delo

- oddaljenost do 4 km
126,00 SIT/dan
- oddaljenost od 4 km
do 8 km 160,00 SIT/dan
- oddaljenost od 8 km
do 12 km 200,00 SIT/dan
- oddaljenost od 12 km
do 16 km 220,00 SIT/dan
- oddaljenost nad 16 km
250,00 SIT/dan

Odpravnine ob odhodu v pokoj

121.749,00 SIT

Osnove za izračun deleža delovne učinkovitosti šoferjev in spremljeval- cev

- prevožen kilometer s
tovorom
2,19 SIT
- tekoči kilometer 1,47
SIT
- spremljevalec tovora
0,89 SIT

■ Albina Kosmač

ZAHVALI

Ob smrti najinega očeta JOŽETA OREHKA se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem iz oddelka mikalnice in tkalnice širokih

tkanin za denarno pomoč, cvetje in sveče.

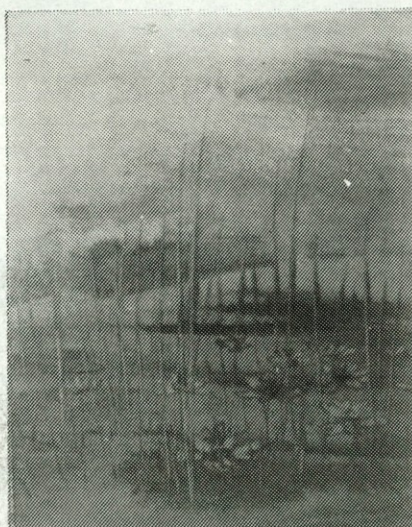
Obenem velja iskrena zahvala tudi sindikatu podjetja in oktetu Tosama.

JOŽE OREHEK in TATJANA VESEL

Ob smrti dragega očeta FRANCA KUŠARJA, se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam iz pomožnih obratov in sindikatu TOSAMA, za darovano cvetje in denarno pomoč. Zahvaljujem se tudi Oktetu Tosama za lepo zapete poslovilne pesmi.

FRANC KUŠAR

RAZSTAVA AKVARELOV NIKOLAJA LEHRMANNA

V jedilnici podjetja je junija meseca postavil svoje slike na ogled Niko Lehmann. Slikar je iz svojega opusa predstavil 17 slik izdelanih v akvarelni tehniki, ki so bile naslikane v zadnjem dvoletnem obdobju.

Avtor Lehmann dipl.ing.arh. iz Ljubljane, ki se je tokrat predstavil v jedilnici s svojimi akvareli, ki je po poklicu sicer arhitekt ima pa za seboj 35-letni ustvarjalni opus, ki zajema celo vrsto različnih ustvarjalnih dejavnosti; od arhitekturnih projektov, industrijskega oblikovanja, fotografije in karikature do slikarske in kiparske dejavnosti.

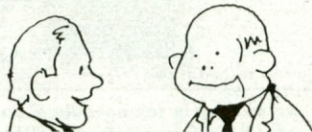
Od leta 1958 je Niko Lehmann imel med drugim 20 samostojnih likovnih razstav, ter 10 sodelovanj na kolektivnih predstavitvah. Lehmann je za svoja dela prejel tudi 10 nagrad in priznanj.

SODELAVCI

V tej številki TOSAME s svojimi pisnimi prispevki sodelujejo:

Slavko Klopčič, Nada Korošec, Albina Kosmač org., Janez Kralj dipl.oec., Vinko Svetlin, Marjan Štrukelj, Antonija Videnšek dipl.ing., Feliks Vodlan ing., Miran Zupančič org.

REŠITEV TESTA IZ PSIHOLOGIJE O TEM, KAKO PRISTOPITI K REŠEVANJU PROBLEMA.

... V ZADOVOLISTVO NAMA JE, DA SVA LAHKO Z OBDSESTRANSKIM PRIŽADEVANJEM NAŠLA REŠITEV...

Uredniški odbor TOSAME:

Viljem Dolenc, Milan Drčar,
Silva Mežnar, Tinca Ocvirk,
Feliks Vodlan.

Izdaja in tehnično ureja
SKS-splošna služba.

Glasilno podjetja TOSAMA
VIR, Šaranovičeva 35

Izhaja enkrat mesečno v 1200 izvodih.

Tisk: Papiroti d.o.o., Krško

Na podlagi zakona o prometnem davku (Ur. list RS 4/92) in mnenja ministrstva za informiranje št.23-201/92 z dne 23.03.1992, sodi časopis med proizvode informativne narave po 13. toč. tar. št. 3, za katere se plačuje 5 % davek od prometa proizvodov.